

**PŁASZCZYK** (29) *sb m*

-â- (23), -a- (1); -â- : -a- *Mącz* (1:1).

*sg N* płaszczyk (11).  $\diamond$  *G* płaszczyka (1).  $\diamond$  *A* płaszczyk (4).  $\diamond$  *I* płaszczykiem (11); -em (1), -(e)m (10).  $\diamond$  *L* płaszczyku (1).  $\diamond$  *pl L* płaszczykách (1).

*Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.*

*Dem. od „płaszcz”;* *palliolum Mącz, Calep, Cn; amiculum Mymer<sup>1</sup>, Bart Bydg; pallium Murm, Mącz; calthula, clamys, paenula, pallula Mącz; palliastrum Cn (29)* : Odzyenye jako fukyenką myala [*Maryja*] zbyala czeruona płaszczyk jako by modry tey baruy jako nyebo iałne *PatKaz III* 122; *Murm* 152; *Mymer<sup>1</sup>* 31v; *BartBydg* 8b; *RejZwierz* 35v; *Misellum pallium*, Nędzny płaszczyk. *Mącz* 224b; *Virgatus*, Płaszczik purpurą ołtrefowany/ obrámovány. *Mącz* 499a, 32b, [273]c, d, 290b, 502c; *Palliolum – Płaszczik*, metlik. *Calep* [748]a; [hazuka czarna [...]; mentlik czamletowy, czarny; płaszczyk czarny, burakowy, podszyty białym futrem *InwMieszcz 1600 nr 305*].

*Zwroty:* »płaszczyk nosić« (1): *Sagatus*, Który tákowy kitel álbo płaszczik noši. *Mącz* 364c.

»płaszczykiem [co] przyodziać« (1): *Możelz kłztałnym płaszczykiem rámoná przyodziać. ZbylPrzyg B3v.*

»wdziewać płaszczyk« (1): *Ktora kłztałną vrodę ma ielcze do tego/ Może częłto nie wdziewać płaszczyká zwierzchniego. ZbylPrzyg B4.*

*Wyrażenia:* »płaszczyk dwojczysty« (1): *Diplois*, Futrowáne álbo dwoyifste odzienie/ mántel/ Płaszczik dwoyczifsti álbo drugim fuknem podbity. *Mącz* 89c.

»płaszczyk zwierzchni« (1): *ZbylPrzyg B4 cf* »wdziewać płaszczyk«.

*Szereg:* »kitel albo płaszczyk« (1): *Mącz* 364c *cf* »płaszczyk nosić«.

*Przen (1) :*

**a) Pozór, zasłona (11) :** *Zá twoią ípráwą ofzuft swoie fałsze zdoibi/ W piękny płaszczyk/ kiedy co foremno zroibi. KlonWor 1.*

*Zwroty:* »płaszczykiem się odziewać, [okryć się]« (1): *nie mogą Zborowi Chriřtuřowemu/ ták barzo řzkodzić/ [...] ři ktorzy řie płaszczykiem Chriřtyáńłkim/ y lámym imieniem Chriřtuřowym odzywáią. CzechRozm 1v; [Oni áby mieli płaszczyk iáki ktorymby řie okryli Xiążę ná to przywiedli/ áby te ludźie Krolowi Polřkiemu ná potrzebę Inflantřkú ofiárował BielKron 1597 619].*

»pokryć, [zakrywać] płaszczykiem« [*w tym: czego (1)*] [*řyk zmienny*] (1): *od dawnego czáfu řtaráli řię/ y dźiřia řię řtaráią [papieżowie řzymřcy] o tákowe forytarze/ ktorzyby tę ich niezboźnořć pokryć/ nieiákiem domniemánym płaszczykiem řpráwiedliwořci [tekřt zniekřřtałcony, prawdopodobnie: mogli] NiemObr 65; [MAřz iuź opifano [...]] : iáko řie z řtarémi kácerřmi zgdzáią á ich kácerřtwá/ owczým płaszczykiem zákrywáią WizFaleczDucha F2v.]*

*Wyrażenie przyimkowe:* »pod płaszczykiem« [*w tym: czego (7)*] (8): *Napřzod tedy ná to odpowiedam/ co nam wobec wřzytkim zádáie. W przedmowie do K.I.M. Zebyřmy bluźnierřtwá przeřiw Bogu/ y rzeczám ř. pod płaszczykiem iákiegoř zmyřłone<sup>řo</sup> [...] poboźeńřtwá/ [...] czynić y wykonywáć mieli. CzechEp 54 [idem NiemObr], 27, 132, 381; NiemObr 150; Sámiřz Lutheranowie zowiá tę Confelřyá Polniřcher řtiffel Polřka řkornia/ ktora řię ná obie nodze przyzuie; bo pod płaszczykiem tey to Confelřyey chowáią řię w Niemcech Lutheranowie ReszPrz 70; Orzřan 119;*

A Naprzod o tych ktorzy pod płaŝczykiem Nabożeńŝwá oŝzukiwáią. *KlonWor* 46; [A ták lię ma o pokoy ŝtárác/ iákoby pod płaŝczykiem pokoiu nie krzewiło lię odŝczepieńŝtwo *WerReguła* 26; *BudUrząd* 2v].

**b)** [Zwrot: »ołownym płaŝczykiem obuć« = *zastrzelić*: Wieprzá ták ná Człochowie Myŝliwcy doŝtáią/ [...] Ze go tylko ołownym płaŝczykiem obuie/ do ŝieci go nię pędzi áni chárty ŝczuie. *BielawMyŝl* D2.]

**a.** *Wierzchnie okrycie duchownego (1)* :

*W połączeniu szeregowym (1)*: Káždy [ksiądz] w roznym vbiorze/ á w dziwnym birecie/ w kofzkach/ w komżach/ w płaŝczykach/ iáko ie thám wiecie. *RejWiz* 161v.

*Synonimy*: *kitlik, mętlik*.

MN